

De Likwidatie der Huisvesting-subsidie voor bijzondere Scholen.

Nu een vijftal ontwerp-ordonnanties bij den Volksraad werd ingediend tot wijziging van de bestaande subsidie-regeling voor het bijzonder onderwijs, is het van belang geworden, enkele van die wijzigingen aan eene nadere beschouwing te onderwerpen.

De meest ingrijpende wijziging, welke het bijzonder onderwijs te wachten staat, indien de Volksraad onverhoopt de aangeboden voorstellen aanvaardt, is wel die, waarbij de huisvesting-subsidie voor de particuliere scholen wordt gelijkwideerd.

Ter toelichting moge dienen, dat vóór Januari 1924 de afrekening van de ontvangen subsidies verplichtend was gesteld d. w. z. dat aangetoond moest worden, of alle voor eene gesubsidieerde school verrichte uitgaven vergelijkbaar waren met die voor eene gelijkwaardige openbare school. Indien de som van de verstrekte subsidies en de conform de schoolgeld-tarieven bij het openbaar onderwijs geheven schoolgelden het totaal der toelaatbare uitgaven overtrof, moest dit verschil in 's Lands Kas worden teruggestort of wel, verrekend worden met de uit te keeren subsidies van een volgend jaar.

In het omgekeerde geval, d. w. z. indien bleek, dat de som van deze beide factoren minder bedroeg dan het totaal der toelaatbare uitgaven, kon dit verschil worden aangevraagd.

De nieuwe subsidie-ordonnantie van Januari 1924 stelde een ander mogelijkheid open. Artikel 18 der subsidie-verordening bepaalde onder anderen, dat onder zekere voorwaarden, geen verrekening behoefde plaats te hebben. Zoo zou dan geen vergoeding van leermiddelen ontvangen worden, terwijl het percentage van andere subsidies verlaagd werd. De meeste schoolverenigingen maakten gebruik van dit aanbod, zoodat met het systeem van indiening der afrekening zoo goed als geheel werd gebroken.

Algemeen werd de nieuwe regeling toegejuicht, omdat de jaarlijksche afrekening allerlei disputen en moeilijkheden veroorzaakte. Immers alleen zij, die precies op de hoogte waren van hetgeen op papier was vastgesteld als normen voor de toelaatbare uitgaven voor de inrichting en de exploitatie van een openbare school, konden als hoofd eener bijzondere school of als bestuurslid eener schoolvereniging verifiëren of er al dan niet over den schreef gegaan werd met de uitgaven.

Met opzet heb ik hierboven de uitdrukking

gebruikt — hetgeen op papier was vastgelegd. — Want talloos zijn de voorbeelden, van formaties op openbare scholen die uitgingen boven de „papieren” formatie. Het zij al dadelijk toegegeven, dat in de meeste gevallen deze overschrijdingen volkomen gerechtvaardigd waren. Er werd rekening gehouden met bijzondere omstandigheden zooals de onmogelijkheid van het combineeren van twee klassen, omdat de lokalen daarvoor te klein waren; er werd weleens een „overleerkracht” aan een school verbonden, om bij tijdelijk tekort aan andere scholen op dezelfde plaats te kunnen invallen. Kortom, ook bij het openbaar onderwijs is het herhaaldelijk voorgekomen, dat het gezond verstand van inspecteurs en leidend departementaal personeel de papieren voorschriften op zijde schoof, wanneer ze een ordelijk verloop van het onderwijs belemmerden. Zoodra het echter op afrekenen aankwam met de besturen van bijzondere scholen, golden uitsluitend de papieren voorschriften. Dan was het „zooveel leerlingen dus zooveel leerkrachten en wat meer gedaan werd, is luxe”, (of, om de nieuwe terminologie op dit gebied te gebruiken, winst).

Voor het bijzonder onderwijs was het een ware verlossing, toen artikel 18 van de subsidie-ordonnantie 1924 de keuze openstelde tusschen het oude systeem van afrekenen en het nieuwe systeem van niet-a/rekenen. De verminderde subsidie uitkeering werd gaarne aanvaard want de schoolbesturen kregen nu de handen vrij om de verbeteringen en uitbreidingen in te voeren, welke het onderwijs aan hunne scholen ten goede kwamen. Het was derhalve, en dat is het zwaartepunt van deze geheele, eenigszins onverkwikkelijke historie, volkomen geoorloofd en volstrekt niet in strijd met de wet, om het systeem van afrekenen vaarwel te zeggen en zich strikt te houden aan de nieuwe regeling.

Verscheidene jaren is dit goed gegaan.

Voor het Land beteekende de nieuwe regeling eene bezuiniging, want er werd geen subsidie meer gegeven voor leermiddelen (in den ouden tijd bedroeg die subsidie f 1.— per leerling per maand) terwijl de huisvesting subsidies met 10% vermindert werden.

Indien nu het bestuur eener schoolvereniging door zuinig beheer of door verhooging der schoolgelden boven het tarief der openbare school, gelden ter beschikking kreeg waaruit de kosten voor diverse verbeteringen bestreden konden worden, was het daarin volmaakt vrij. Vele schoolbesturen maakten van die gunstige gelegenheid gebruik om te breken met den ijzeren regel van „zooveel leerlingen, zooveel leerkrachten.”

Deze regel schrijft voor, dat in een school met meer dan 150 leerlingen, een leerkracht mag zijn voor elke 48 leerlingen. Dus indien een derde en een vierde klasse samen 48 leerlingen telden moesten zij het doen met een onderwijzer. Zoo ging het, in theorie althans, bij de openbare school. Zoodra de schoolbesturen de handen vrij kregen, braken zij met dezen, voor het onderwijs néfasten regel en ze namen een extra leerkracht in dienst, zoodat dan zoowel de derde als de vierde klasse een eigen onderwijzer kregen.

Er zijn nog vele voordeelen op te sommen van dien aard, doch het is voldoende te memoreeren, dat de bijzondere school in de gelegenheid kwam beter onderwijs te geven dan voorheen.

Het was echter voor het bijzonder onderwijs niet zoo gemakkelijk aan leerkrachten voor zijn scholen te komen. In deze tijden kan men zich ternauwernood indenken, dat van gouvernementswege hardnekkig verzet bestond tegen overgang van leerkrachten bij het openbaar onderwijs naar het bijzonder onderwijs. De fameuse ketting-ordonnantie van destijds nog van kracht en deze ordonnantie verbood de leerkrachten bij het openbaar onderwijs over te gaan naar het bijzonder onderwijs, behoudens in gevallen, die elk op zich zelf beoordeeld werden. Het gevolg hiervan was, dat de vraag het aanbod overtrof, zoodat het bijzonder onderwijs betere condities moest aanbieden, teneinde leerkrachten ertoe te bewegen, dwars door de ketting-ordonnantie heen, over te gaan naar het bijzonder onderwijs.

Ook deze verplichte meer-bezoldiging zal thans worden aangemerkt als winst, die gestoken is in extra afschrijvingen en reserves, dat wil zeggen, indien de aangeboden ordonnantie-wijzigingen tot wet verheven zullen worden. Want dit is de bedoeling van de poging tot likwidatie van de huisvesting-subsidie.

Deze subsidie werd verleend ten einde een schoolvereniging in de gelegenheid te stellen een schoolgebouw te openen. Een deel der bouwsom werd ter beschikking gesteld en het restant ad 25% moest door de schoolvereniging worden gefourneerd. Dat restant kon worden in-verdiend door toepassing van jaarlijksche afschrijvingen van 4%, die als toelaatbare uitgaven op de afrekening gebracht mochten worden.

De nieuwste subsidie-regeling heeft de afrekening wederom verplichtend gesteld en wel met ingang van 1 Juli 1934. Met ingang van dien datum zijn alle schoolbesturen wederom verplicht hun uitgaven en ontvangsten op te geven, deze worden weer, als van oud, getoetst aan de (papieren) normen van het openbaar onderwijs, en het verschil moet worden teruggestort.

Hiermede kan men vrede hebben. Aan deze methode van afrekening kleven fouten, voornamelijk omdat zij uitsluitend rekening houdt met ideaal-formaties en in het algemeen met ideaal-toestanden, terwijl een ideaal zich nu eenmaal niet leent voor reële vergelijking.

Maar de ontwerper der nieuwe wijzigings-ordonnanties heeft zich op het standpunt gesteld, dat artikel 18, waar dit bepaalt, dat de keuze tusschen wel—en niet-afrekenen is gegeven, een doode letter, althans een fout is geweest. Deze tracht hij te herstellen door terugwerkende kracht te geven aan het systeem van afrekenen tot den datum waarop dat systeem verlaten is. Het gevolg daarvan is, dat vele schoolbesturen tot de ontstellende ontdekking zijn gekomen, dat zij in de afgelopen jaren „schatten” hebben verdiend, zonder dat zij het zelf wisten, en dat zij nu gehouden zijn deze schatten te realiseeren en te storten in 's Lands kas, omdat uit de voor elke gesubsidieerde school apart opgemaakte berekening duidelijk gebleken zou zijn, dat in de periode Januari 1924—Juli 1932 belangrijke overschotten zijn gekweekt, ten koste van het Land, dat in feite te veel subsidie zou hebben betaald!

Het ongerijmde van dit alles blijkt wel duidelijk, wanneer men het thans genegeerde 5de lid van artikel 18 der Subsidie verordening nog eens overleest. Dit luidt:

„Geen eindafrekening heeft plaats wanneer, „overeenkomstig het daartoe door het school- „bestuur schriftelijk gedaan verzoek, voor de „huisvesting der school niet meer subsidie is „toegekend dan vijf en zeventig procent en „geen subsidie is verleend voor de kosten „der leermiddelen”.

Dit is de bewoording van het 5de lid van artikel 18. Bij lezing of herlezing daarvan, zal het een ieder duidelijk worden, waarom de schoolbesturen, die besprongen worden door den eisch van terugstorting en van hetgeen zij in geen enkel opzicht verschuldigd zijn, unaniem gesprotesteed hebben tegen dit bureaucratische unicum.

K.

Mogen in beheer gegeven gronden worden verhuurd volgens de regelen van het Burgerlijk Wetboek?

De vraag is laatstelijk opgeworpen door het College van Gedeputeerden van Midden-Java in een brief aan de Regeering (van 16 Augustus 1933 no. J. 42/1/10, waarvan Gedeputeerden van

Oost-Java afschrift werd verstrekt) en ontkennend beantwoord. Reeds eerder was zij gesteld door het College van Gedeputeerden van West-Java (Jaarverslag 1931 bl. 2 e.v.), waar zij evenzoo ontkennend werd beantwoord met dien verstande evenwel, dat de mogelijkheid werd erkend, dat verhuur van beheersgrond bij uitdrukkelijke wetsbepaling werd toegestaan.

Men is hierbij uitgegaan van de stelling, dat het beheersrecht van publiekrechtelijken aard is en niet omvat de bevoegdheid om ten behoeve van derden over de in beheer gegeven terreinen te beschikken, daarbij steunende op het Regeeringsbesluit van 28 Juni 1854 no. 4 (Staatsblad no. 51), waarop gelet is in het besluit van 25 Januari 1911 (Staatsblad no. 110) en voor locale ressorten op artikel 4 Staatsblad 1919 no. 802 (= artikel 1 Staatsblad 1906 no. 516).

Het is m.i. de vraag, of de aangehaalde Regeeringsbesluiten voldoende grond leveren voor die stelling.

Staatsblad 1854 no. 51 toch verklaart: „dat „aan den Gouverneur-Generaal alleen voorbehouden is te bepalen, welke gedeelten van het „domein als erven ter bewoning of anderszins „aan bijzondere personen kunnen worden afgestaan”, daarbij blijkbaar enkel doelende op het toekennen van *zakelijke rechten* aan derden op domeingronden; immers het Regeeringsbesluit vervolgt: „en dus voor de hoofden van gewestelijk en plaatselijk bestuur geene bevoegdheid „bestaat, om eenig gedeelte van het gouvernementsdomein af te staan om in *eigendom*, „krachtens recht van *opstal*, *erfpachtsrecht*, in „*vruchtgebruik*, in *gebruik* of *ter bewoning* te „worden verkregen, maar dat daartoe leidende „verzoeken zonder onderscheid moeten onderworpen worden aan den Gouverneur-Generaal „door tusschenkomst van den directeur der middelen en domeinen”.

Opgemerkt wordt, dat hier geen sprake is van „beheersgronden” in dien zin, dat de domeingronden aan de Hoofden van gewestelijk of plaatselijk bestuur in beheer zouden zijn gegeven zooals zulks geschiedt ten aanzien van de locale ressorten; die Hoofden toch oefenen rechtstreeksche bestuursbevoegdheid uit ten aanzien van die gronden; hun bevoegdheid te dezen wordt door het Regeeringsbesluit beperkt, meer niet. Een beginseluitspraak ten aanzien van *beheersgronden* is daarin *niet* te lezen.

Ook in Staatsblad 1911 no. 110 is m.i. geen bewijsgrond voor de stelling gelegen. Artikel 1 van dit Staatsblad bepaalt:

„Voor zoover zulks niet aan andere autoriteiten „is of wordt voorbehouden of opgedragen, zijn „de Hoofden van Departementen van algemeen „bestuur bevoegd:

„d. landsgebouwen en inrichtingen, bij hun Departement in beheer, waarvan voor 's Landsdienst geen gebruik is te maken, te *verhuren* „onder zoodanige voorwaarden betreffende den „duur en de opzegging der huurovereenkomsten, „dat zij weder voor den dienst beschikbaar „kunnen komen, zoodra de behoefte daaraan „zich mocht doen gevoelen, dan wel zoodanige „gebouwen en inrichtingen, bijaldien zij niet „verhuurd kunnen worden, tot wederopzeggens „in bruikleen te geven”.

Een principieele beslissing toch ten aanzien van den inhoud van het publiekrechtelijk beheersrecht, als zou dit niet omvatten de bevoegdheid het in beheer gegeven object aan derden te verhuren, vermag ik hierin niet te lezen. Integendeel; uit het toekennen van de bevoegdheid tot verhuur — zij het onder bijzondere, beperkende voorwaarden — blijkt, dat deze bevoegdheid niet in strijd is met het publiekrechtelijk beheersrecht. Aan den inhoud van dat beheersrecht is enkel uitbreiding gegeven: waren vóórdien blijkbaar de landsgebouwen en inrichtingen alleen in beheer gegeven om te gebruiken volgens bestemming; als gebouw of inrichting derhalve, waarin een landsdienst gevestigd was; thans is deze laatste beperking daaraan ontnomen, zoodat de gebouwen — wanneer de landsdienst daaruit is getrokken — als gebouw kunnen worden geëxploiteerd.

Wordt nu het aan de autonome gebiedsdeelen opgedragen beheer beschouwd, dan blijkt, dat de inbeheergeving van de verschillende objecten is geschied met de verplichting die objecten aan haar tegenwoordige bestemming te doen beantwoorden en ze daartoe in goeden staat te onderhouden en zoo noodig te herstellen en te vernieuwen.¹⁾

Hoofdzaak is ook hier, dat de objecten *volgens hun bestemming* worden gebruikt. Een in beheer gegeven weg moet als weg gebedigd worden en mag niet tot andere doeleinden worden bestemd; een stuk grond, in beheer gegeven om daarop een pasar te bouwen, mag niet bestemd worden tot aloon-aloon.

Aan den inhoud van dit beheersrecht is uitbreiding gegeven bij artikel 4 Staatsblad 1919 no. 802, doordat den beheerders de bevoegdheid is gegeven tot wederopzegging (dan wel na verkregen machtiging van den Gouverneur-Generaal zonder dat beding) vergunning te verleen tot het gebruik van de in beheer gegeven objecten aan derden — dus niet alleen gebruik volgens bestemming

¹⁾ Vgl. artikel 4 der instellingsordonnanties der regentschappen.

Deze omschrijving van den inhoud van het beheersrecht of beheersverplichting is zóó vanzelfsprekend, dat de „Overdrachtscommissie” haar uit dat artikel als overbodig wil schrappen.

is toegestaan, maar ook gebruik voor doeleinden, niet direct met de bestemming overeenstemmende, met name gebruik door derden tegen vergoeding ²⁾ zonder verplichting tot verrekening ³⁾ — een en ander voor zoover de bevoegdheid daartoe *niet reeds voortvloeit* uit de gegeven opdracht van beheer: voor een in beheer gegeven pasar b. v. was de uitbreiding niet noodig, noch voor een pasanggrahan; de bevoegdheid tot ingebruikgeving volgt reeds uit het beheersrecht zelf. Maar daarmee is nog niet gezegd, dat nu ook een plaats op een pasar niet zou mogen worden verhuurd of een kamer in een pasanggrahan. Deze bevoegdheid tot verhuur is even inhaerent aan het beheersrecht als de bevoegdheid tot het aan derden vergunnen van het gebruik. Zouden dan alle bepalingen in de pasarverordeningen, die de verpachting bij opbod van of het uitgeven van abonnementen op bepaalde pasarplaatsen regelen, ongeldig zijn; en zou een reiziger, die voorgaf geen vergunning van den regent verkregen heeft om een pasanggrahan te betrekken, daarom alleen daarin geen intrek mogen nemen?

Hetzelfde geldt ten aanzien van een in beheer gegeven aloon-aloon. Het regentschap handelt volkomen in overeenstemming met zijn beheersrecht, wanneer het gedeelten daarvan ten behoeve van volksspelen e. d. aan derden in gebruik afstaat: of dit nu geschiedt in den vorm van een vergunningsbesluit of — bij gebruik voor langeren duur of regelmatig zich herhalend gebruik (voetbalclub; voetbalwedstrijden) — in den vorm van een overeenkomst van huur en verhuur, doet niet af aan het feit, dat de aloon-aloon op beide wijzen volgens haar bestemming wordt beheerd.

Ook een uiterwaard blijft uiterwaard, als het gebruik daarvan aan derden wordt afgestaan bij wijze van vergunning of bij wijze van huurovereenkomst of als alleen de grasoogst daarvan wordt verpacht.

Uit het voorgaande volgt, dat de *inhoud* van het opgedragen beheer afhankelijk is:

- 1e in de eerste plaats van de *eigen bestemming* van het in beheer gegeven object (pasar, aloon-aloon);
- 2e voorts van de bestemming, die aan het in beheer gegeven object wordt gegeven bij de opdracht tot beheer (een gebouw is als dienstgebouw in beheer gegeven en mag dan alleen gebezigd worden voor den dienst of de vrijheid wordt gegeven het als gebouw te exploiteeren);
- 3e tenslotte van den omvang, die daaraan gegeven wordt bij latere voorschriften daar-

omtrent (gedeelten van den weg mogen ook aan derden in gebruik worden afgestaan).

Het hangt dus van bovenvermelde factoren af, of het beheer ook omvat de bevoegdheid tot verhuren. Het is niet in te zien, waarom de bevoegdheid tot het stellen van privaatrechtelijke handelingen ten opzichte van bepaalde objecten alleen berust bij den Lande als eigenaar en waarom het Land deze bevoegdheid niet kan overdragen aan den beheerder bij de opdracht in beheer, hetzij uitdrukkelijk (verhuur van leegstaande landsgebouwen), hetzij stilzwijgend, doordat het verhuurrecht inhaerent is aan het beheer over het object (pasar, aloon-aloon, uiterwaard).

Het bezwaar, dat de Directeur van Binnenlandsch Bestuur ⁴⁾ tegen het verhuurrecht van den publiekrechtelijken beheerder oppert, nl. de consequentie, „dat de door den beheerder ontvangen inkomsten uit de beheersobjecten ten bate komen van dengene voor wien beheerd wordt i. c. het Land”, gaat m. i. niet op. Want ten eerste komen bij privaatrechtelijk beheer (lastgeving) *niet alle* inkomsten ten voordeele van den lastgever, doch heeft verrekening plaats met de onkosten en het loon, maar ten tweede is er de uitdrukkelijke bepaling van den slotzin van artikel 4 § 3 Staatsblad 1919 no. 802, welke zeer algemeen luidt: „Gewesten en gedeelten van gewesten ⁵⁾ met eigen „geldmiddelen verder te machtigen om: „b. ten bate van hunne geldmiddelen te beschikken over *alle vruchten* van de aan „ hen van Landswege in beheer gegeven zaken, „ die eigendom van den Lande zijn” ⁶⁾.

En ten derde kan men zeggen, dat er weliswaar op grond van de voren aangehaalde bepaling geen afzonderlijke verrekening der inkomsten plaats heeft, maar daarmee wel degelijk rekening wordt gehouden bij de bepaling van de hoegrootheid der vaste bijdrage van het Land,

Is derhalve tot nu toe een principieel verschil tusschen publiekrechtelijk en privaatrechtelijk beheer nog niet naar voren gekomen — ook bij privaatrechtelijk beheer is de omvang geheel afhankelijk van den inhoud van de overeenkomst van lastgeving — tóch is er zulk een verschil. Maar de oorzaak van dit verschil mag niet — zooals en de Directeur B. B. deed en de Gedeputeerden van Midden- en West-Java — gezocht worden in het rechtskarakter van het beheer, doch in het rechtskarakter van het in beheer gegeven object zelf. Dit is de *cardo quaestionis*, dat de in beheer gegeven zaken zijn *res publicae*.

⁴⁾ Zie Jaarverslag West-Java 1931 bl. 2

⁵⁾ Krachtens Stbl. 1928 no. 191 geldt zulks ook voor provinciën, stadsgemeenten en regentschappen.

⁶⁾ Vgl. de gelijkkluidende bepaling van artikel I § III sub b van Stbl. 1906 no. 516.

²⁾ Vgl. tweede alinea van artikel 4, § 1 letter a.

³⁾ Vgl. slotzinsnede van artikel 4 § 3 letter b.

zaken, die tot gebruik en nut van alle ingezeten of tot den openbaren dienst bestemd zijn; en het is deze *bestemming voor den openbaren dienst*, die de uitoefening van privaatrechten van particulieren beperkt⁷⁾. Maar deze beperking heeft reeds het Land zich ten opzichte van die zaken op te leggen: het kan bij de opdracht in beheer niet meer bevoegdheden overdragen, dan het zelf heeft.

Conclusie: zoowel het Land als de publiekrechtelijke beheerder kunnen ten aanzien van zaken, die een publieke bestemming hebben, slechts die privaatrechtelijke handelingen verrichten, welke niet in strijd komen met die bestemming. Zoo kan het Land een school verhuren voor den tijd, dat zij niet gebruikt wordt; zou de provincie haar raadszaal kunnen verhuren en kan zij ook de haar in beheer gegeven uiterwaarden verhuren.

Nu vaststaat, dat de provincie (regentschap, stadsgemeente) haar in beheer gegeven zaken mag verhuren, *mits* daardoor aan de publieke bestemming dier zaken niet te kort wordt gedaan; dat voorts hetzelfde geldt ten aanzien van hare eigendommen, aan welke een publieke bestemming is gegeven en dat verhuur haar tenslotte volkomen vrijstaat ten aanzien van eigendommen, die niet tot algemeen gebruik of voor den openbaren dienst zijn bestemd, dan rest de vraag, of zulks nog uitdrukkelijk dient te worden gestipuleerd in een zgn. domeinverordening.

N. h. v. is zulks geenszins noodig; vooropgesteld, dat er twee manieren van ingebruikgeving van zaken aan derden zijn; de publiekrechtelijke door middel van een eenzijdig vergunningsbesluit en de privaatrechtelijke door middel van een tweezijdige overeenkomst, dan behoeft slechts de publiekrechtelijke manier nader geregeld te worden; de privaatrechtelijke toch is reeds geregeld in het Burgerlijk Wetboek.

Mr. C. M. J. HERCKENRATH.

⁷⁾ Vgl. Asser-Scholten II (5e dr.) bl. 23 v.v.; i. h. b. bladz. 27.

UIT DEN VOLKSRAAD.

Wijziging van in onderwijssubsidieordonnanties voorkomende bepalingen betreffende de verplichting tot het verstrekken van inlichtingen, de subsidies voor de huisvesting en de uitkeering der maandelijksche subsidiebedragen.

Bij den Volksraad zijn ingediend een 5-tal ontwerp-ordonnanties (onderw. 136) tot wijziging der subsidie-ordonnanties voor het Westersch lager, mulo-, kweekschool- en H. B. S.-onderwijs en voor opleiding van Inlandsche leerkrachten. Zij betreffen een wijziging van de subsidies voor huisvesting en de uitkeering der maandelijksche subsidie-bedragen, benevens de verplichting tot het verstrekken van inlichtingen. Aan de betrekkelijke stukken ontleenen wij het onderstaande.

De bestaande ordonnanties kennen 4 vormen van huisvestingssubsidie, t.w.:

1. huursubsidie (voor huur van een van derden ingehuurd gebouw),
2. bouwsubsidie (voor de kosten van aankoop of oprichting van het gebouw),
3. hypotheeksubsidie (voor rente en aflossing van hypotheek, welke is gesloten tot het bedrag der bouwsubsidie),
4. huurwaardesubsidie (bij oprichting van een school uit eigen of geleende middelen).

De huursubsidie blij't volgens het voorstel ongewijzigd.

Blijkens de memorie van toelichting komen de onder 2 t/m. 4 genoemde subsidies er practisch op neer, dat de normale kosten geheel door het land worden gedragen. Desondanks verbindt de verkrijger van bouwsubsidie zich slechts, ingeval de school binnen 25 jaar ophoudt, te bestaan, tot een bepaalde terugstorting; bij de hypotheeksubsidie eveneens slechts zoo lang de hypotheek nog niet is afgelost en bij de huurwaardesubsidie zoo lang het gebouw nog niet is afgeschreven.

Aan alle onder 2 t/m. 4 genoemde subsidies kleeft het bezwaar, dat de status van de terreinen en gebouwen geheel ongeregeld is gebleven nadat de normale kosten geheel door het land zijn betaald.

Daartoe wordt nu — dit is althans de strekking der aan den Volksraad voorgelegde ontwerpen — de hypotheeksubsidie geheel ingetrokken en worden de bepalingen betreffende de bouw- en huurwaardesubsidie aangevuld en gewijzigd. Daarbij wordt tevens een eind gemaakt aan de mogelijkheid dat voor gebouwen, welke uit door de schoolbesturen gekweekte overschotten uit de vroeger royale subsidie-bepalingen eerder zijn afgeschreven of waardoor extra is gereserveerd, toch nog subsidie

VERZEKER U bij de
INDISCHE LLOYD

LAAGSTE PREMIËN
COULANTE SCHADEREGELING

moet worden verleend. Eveneens kan het dan niet meer voorkomen, dat voor gebouwen, welke uit de eerder bedoelde overschotten zijn opgericht, opnieuw subsidie zou moeten worden gegeven.

Tevens wordt thans de medezeggenschap van de overheid ten aanzien van de bestemming der gebouwen geregeld.

Waar is gebleken, dat door het departement van Onderwijs ernstige fouten zijn gemaakt bij het verleen van huisvestingssubsidies, zoodat niet zelden de op de afrekening opgebrachte post voor rente en afschrijving over het niet door subsidie gedekte gedeelte der normale huisvestingskosten slechts op fictie bleek te berusten, wordt ook dit voor den vervolge voorkomen.

Daartoe worden de schoolbesturen verplicht tot het verleen van inzage in de boekhouding, tot het in 's lands kas laten van onverwachte overschotten over een subsidiejaar. Tevens wordt inhouding voorgeschreven op de maandelijksche subsidies van 1/12 van over het voorafgaande jaar teruggevorderde overschotten. Door een en ander wordt een besparing van renteverlies ad ± f 50.000 's jaars verkregen.

Blijkens de memorie van toelichting zal daarbij niet in het verleden worden teruggegrepen. Het zou ook bezwaarlijk gaan om bona-fideschoolbesturen, welke geheel volgens de voorschriften subsidie hebben genoten en de daaruit gekweekte overschotten ook voor verhooging van het onderwijspeil op de scholen hebben besteed, achteraf te verplichten tot terugstorting over een groot aantal jaren. Dit zal des te minder mogelijk zijn, als men weet dat die schoolbesturen in 1924 voor de keuze werden gesteld van verplichte afrekening of minder subsidie en zij het laatste hebben gekozen.

Wijziging ordonnantie regelende verkiezing leden Ambonraad (onderwerp 123). Verschenen is een ontwerp-ordonnantie regelende bovenbedoelde verkiezing, met een toelichtende memorie, houdende vervroeging van den tijd van de periodieke verkiezing tot den derden Dinsdag der maand Juni.

Wijziging kiesregeling Minahassaraad (onderwerp 141). Verschenen is een ontwerp-ordonnantie tot wijziging van bovenbedoelde kiesregeling met een toelichtende memorie.

Behalve eenige technische voorzieningen wordt voorgesteld den tijd der periodieke verkiezing te vervroegen tot den derden Dinsdag der maand Juni.

Instelling van een residentie Molukken (onderwerp 137). Verschenen is een ontwerp-ordonnantie tot instelling van een residentie Molukken,

en waarbij o.m. het voorzitterschap van den Ambonraad wordt opgedragen aan den assistent-resident van Amboina.

DECENTRALIANA.

De kiesrecht-herziening.

Naar de „Loc.” verneemt, zal tot voorzitter worden benoemd van de in te stellen commissie inzake de herziening van het kiesrecht voor Volksraad en locale raden de heer De Kat Angelino.

Tot leden zullen worden benoemd de leiders van de voornaamste politieke partijen, de heeren Fruin, De Hoog, Thamrin, Van Helsdingen, voorts een I. K. P.-vertegenwoordiger en anderen.

De samenvoeging Stadsgemeenten Batavia en Meester-Cornelis.

Naar wij vernemen, aldus het „B. N.” worden thans besprekingen gehouden tusschen het decentralisatie-kantoor en de dagelijksche besturen der gemeenten Batavia en Mr.-Cornelis, met het doel de moeilijkheden, die de samenvoeging nog in den weg staan, zoo spoedig mogelijk te doen verdwijnen.

Men weet dat het hier gaat om de vraag, tegen welk bedrag Batavia de bezittingen van Mr.-Cornelis zal hebben over te nemen, m. a. w. hoeveel de regeering zal dienen af te schrijven op haar vordering op Mr.-Cornelis, waarop sinds jaren niets meer a'betaald wordt en waarvan het restant ongeveer twee millioen bedraagt.

Aan de besprekingen — die dus een „verlengstuk” zijn van de vele rapporten en adviezen waarover de regeering al beschikt ten aanzien van de financiële regeling — ligt ten grondslag de bedoeling om de samenvoeging per 1 Januari 1935 tot stand te brengen.

Ook met het oog hierop is een benoeming van burgemeester Pitlo naar Medan waarschijnlijk.

Wij hopen dat men het nu spoedig eens zal worden over den „koop prijs” en dat men van de zijde van Financiën zich niet blind blijft staren op de debetpost van twee millioen, die practisch geen cent waard is.

Men kan er beter een flink gedeelte op afschrijven en de rest van de gemeente Batavia in ontvangst nemen.

Intusschen zal men voort moeten maken, want de afschrijving zal bij de wet dienen te geschieden, zoodat de Volksraad — die advies geeft — en de Staten Generaal daaraan te pas komen.

De samenvoeging zelve zal bij ordonnantie plaats hebben.

Bandoengsche Netheidsverordening en de dierenbescherming.

Het Bandoengsche gemeentebestuur heeft den stadsgemeenteraad ter vaststelling aangeboden het ontwerp eener verordening tot bevordering van de openbare orde, netheid, zindelijkheid en gezondheid, strekkende ter vervanging van de sterk verouderde netheidsverordening van 1917, zooals deze is komen te luiden met inachtneming van de elf, sedert vastgestelde, wijzigingsverordeningen.

Het nieuwe ontwerp is tevens dienstbaar gemaakt aan de belangen der dierenbescherming, doordat er een tweetal aanvullende artikelen in is opgenomen.

Krachtens het nieuwe ontwerp is het namelijk in de eerste plaats verboden, op of aan den weg arbeid te doen verrichten door een dier, dat kennelijk in een toestand verkeert, welke het voor dien arbeid ongeschikt maakt.

Reeds in 1926 werd door de Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Dieren een rapport uitgebracht, waarin werd geadviseerd, om in de gemeentelijke verordeningen in Nederland eene bepaling als hier bedoeld op te nemen.

Dit werd gegrond op de overweging, dat van artikel 455 ten 3de van het Nederlandsche wetboek van strafrecht (correspondeerende met ons artikel 540 W. v. S.), dat de bescherming beoogt van kreupele, schurftige, gewonde of kennelijk drachtige of zoogende dieren, lang niet alle dieren profiteeren welke in een toestand verkeeren, die hen ongeschikt maken voor den van hen gevergden arbeid. Als voorbeeld werd genoemd het geval van een trekhond te Haarlem, op verzoek der politie door een dierenarts onderzocht, en bij welk dier open kanker werd geconstateerd: daar de ziekteverschijnselen niet het karakter van „wonden” droegen, werd vervolging van den houder niet mogelijk geacht.

De bescherming van zieke dieren door artikel 455 werd dan ook onvoldoende geacht. Want weliswaar kon op dat artikel een beroep worden gedaan, wanneer de gevergde arbeid, ofschoon op zichzelf niet te zwaar, ten gevolge van den oestand van het dier diens krachten te boven gaat, de praktijk leerde wel overtuigend dat een dier hevig kan lijden, zonder dat zijn krachten daardoor minder zijn, terwijl het bovendien b. v. ook bij oude dieren dikwijls moeilijk is aan te toonen, dat de gevergde arbeid de krachten van het dier te boven gaat, terwijl toch vaststaat, dat van het dier wegens den toestand, waarin het kennelijk verkeert, deze arbeid niet behoorde te worden geverg.

Bij de behandeling van het in 1931 ingediende rekest van Bandoengsche ingezetenen inzake maatregelen ter bescherming van paarden, is wel ge-

bleken, van hoeveel belang maatregelen ter bescherming van trekdieren hier zijn, zoodat het aanbeveling verdient, meent het Bandoengsche gemeentebestuur, in aansluiting aan het wetboek van strafrecht ook hier een aanvullende beschermingsmaatregel in het leven te roepen.

Dezelfde motieven gelden voor de tweede voorgestelde aanvulling, waarbij het op of aan den weg kwellen of opzettelijk op eenigerlei wijze verontrusten van dieren verboden wordt.

Ten slotte bevat het ontwerp nog de bepaling, dat het verboden is, over een terrein waarop grondwerk wordt verricht of waarop eenig bouwerk wordt opgericht of gesloopt — zoomede over de terreinen, welke de verbinding vormen tusschen eerstbedoeld terrein en den weg — door middel van een met één of meer trekdieren bepannen voertuig een vracht te vervoeren, tenzij dit voertuig over ijzeren of houten leggers wordt voortbewogen, dan wel over een gedeelte van het terrein, dat in voldoende harden toestand verkeert.

Ook inzake deze verbodsbepaling is afgegaan op meergenoemd rapport, dat zeer veel gevallen van paarden mishandeling vastlegt op of bij terreinen, waar in verband met de uitvoering van graaf-, bouw- of sloopwerk vrachten over een onverhard bodem moeten worden voortgetrokken.

(*Algem. Handelsblad.*)

Wijziging samenstelling stadsgemeenteraden.

Met verwijzing naar 's Burgemeesters brieven van 7 en 23 Maart 1933 Nos. 80 en 331 — aldus het schrijven van den 1en Gouvernements Secretaris van 14 Februari 1934 No. 388/A aan den stadsgemeenteraad van Semarang — betreffende het verzoek van Uwen Raad tot uitbreiding van het aantal raadszetels voor inheemsche onderdanen-niet-Nederlanders, heb ik de eer, op last van den Gouverneur-Generaal, Uw College mede te deelen dat te beginnen met eenige in Oost-Java gelegen stadsgemeenten, een plaatselijk onderzoek wordt ingesteld naar de wenschelijkheid van een gewijzigde samenstelling van de raden, met inachtneming van het beginsel van eene absolute Nederlandsche meerderheid.

Nadat omtrent de resultaten daarvan voor Oost-Java zal zijn beslist, zal de hersamenstelling van de stadsgemeenteraden in Midden-Java, voor zoover deze in 1931 nog niet is herzien, dus o.m. voor Semarang worden overwogen.

ADMINISTRATIEVE JURIS-PRUDENTIE.

95. Brieven van den Gouverneur van de Provincie Midden-Java van 21 December 1933, J 76/11/3 en 24 Februari 1934, J 76/1/1.

Invloed van gewijzigde administratieve indeeling op voorziening in tusschentijds openvallende, door verkiezing vervulde zetels in regentschapsraden; plaats waar het stembureau zitting moet houden.

Indien het district, waarin een tot de groep der Inheemsche onderdanen-niet-Nederlanders behorend lid van een regentschapsraad gekozen is, na de verkiezing wordt opgeheven, is deze wijziging niet van invloed op de wijze, waarop gedurende de loopende vierjarige zittingsperiode in de door aftreding van het bedoelde lid openvallende plaats behoort te worden voorzien.

In dat geval dient het stembureau van het voormalige district te handelen, als bij de artikelen 39 en 40 van de Regentschapskiesordonnantie is aangegeven. Wanneer op de stembrieven geen namen van kandidaten meer voorkomen, zal ingevolge artikel 41 van bovenbedoelde ordonnantie in de opengevallen plaats door benoeming zijn te voorzien.

In de Regentschapskiesordonnantie is n.l. geen *blijvende* band, n.l. de verhouding van vertegenwoordiging, gelegd tusschen een bepaald kiesdistrict en den aldaar verkozenen. Ware dit het stelsel der wet, dan zoude na opheffing van een district hij, die door de aldaar woonachtige kiesmannen gekozen is, niet meer in den Regentschapsraad zitting kunnen houden of nemen.

De organieke wetgeving kent echter een ander stelsel; na afloop der verkiezing bestaat geen enkele band meer tusschen een verkozenen en het kiesdistrict waarin hij gekozen is; die band behoeft slechts aanwezig te zijn *geweest* ten tijde van de verkiezing; zulks volgt uit artikel 3 der instellingsordonnanties van de regentschappen gelezen in verband met artikel 5 der Regentschapskiesordonnantie. Aldaar is toch bepaald, dat een der tot de groep der Inheemsche onderdanen-niet-Nederlanders behorende raadsleden wordt *aangewezen* door de kiesmannen van het thans opgeheven district; niet echter, dat dit lid in den raad zitting heeft voor het bedoelde district of dit vertegenwoordigt.

Zoodra derhalve de verkiezing is afgelopen, heeft eene later geschiedende wijziging in de indeeling in (kies)districten geen invloed meer op de positie van een raadslid.

De Regentschapskiesordonnantie wijst de plaats waar de in artikel 39 dier ordonnantie bedoelde zitting van het stembureau moet worden gehouden, niet aan; een zoodanige plaats is slechts voor één zitting aangewezen in artikel 20 dier ordonnantie; de zitting toch gedurende welke de *stemming* gehouden wordt, moet ingevolge de laatste bepaling plaats hebben ter districtshoofdplaats.

Aangezien deze bepaling echter niet toepasselijk is op zittingen, krachtens de artikelen 39 en 40 gehouden ter voorziening in tusschentijds opengevallen zetels, is de voorzitter van het stembureau vrij in de keuze der plaats, waar dit zal vergaderen.

96. Brief Gedeputeerden Midden-Java 26 Februari 1934, J no. 142/1/2.

De stadsgemeenteraad mag wethouders niet ontheffen wegens vertrek of op verzoek.

Een stadsgemeenteraad is niet bevoegd om wegens vertrek ontheffing van het wethouderschap te verleenen.

Vertrek uit de stadsgemeente toch heeft tengevolge, dat het in artikel 6 der Stadsgemeente-ordonnantie voor het raadslidmaatschap vereischte werkelijke verblijf aldaar verloren gaat en dat ingevolge artikel 13 dier ordonnantie het raadslidmaatschap ophoudt.

Aangezien artikel 19 (1) hieraan *automatisch* de gelijktijdige beëindiging van het wethouderschap verbindt, is voor eenig ingrijpen van de zijde van den stadsgemeenteraad geen plaats.

Hiernaast staan uiteraard het door den raad te verleenen *ontslag* van wethouders krachtens artikel 21 en de eveneens door den raad uit te spreken *vervalvenverklaring* krachtens artikel 98 der Stadsgemeenteordonnantie.

Het College van Gedeputeerden van den provincialen raad van Midden-Java acht voorts een besluit, waarbij op *verzoek* door een stadsgemeenteraad ontheffing van het wethouderschap wordt verleend, in strijd met artikel 19 (3) der Stadsgemeenteordonnantie ingevolge welke bepaling een wethouder of plaatsvervangend wethouder te allen tijde zijn ontslag kan *nemen*.

Een en ander is in het bijzonder van practisch belang voor de juiste vaststelling van het tijdstip, waarop het wethouderschap eindigt.

Mr. D. H. LEDEBOER

97. Beslissing Gedeputeerden Oost-Java van 8 Februari 1934 no. W. 5/1/1.

Ook van een beschikking, waarbij een aanvraag om vergunning krachtens artikel 5, lid 1, der Hinderordonnantie onmiddellijk voor afwijzing in aanmerking werd gebracht, behoort ingevolge artikel 10, lid 1, dier ordonnantie door aanplakking van een bekendmaking aan het publiek kennis gegeven te worden.

Een beroep op een dergelijke beschikking, ingesteld voordat de bekendmaking daarvan heeft plaats gehad, niet ontvankelijk verklaard.

Toepassing artikel 6 der Hinderordonnantie.

Een Chineesch ingezetene van Soerabaja, had bij het College van Burgemeester en Wethouders een verzoek ingediend om vergunning tot oprichting van een rubberbalonfabriek op het graf van zijn vader, gelegen op de Chineesche begraafplaats te Kembang Koening in de onmiddellijke nabijheid van en omringd door aan anderen dan adressant toebehoorende graven. Burgemeester en Wethouders achtten het uit een oogpunt van piëteit ontoelaatbaar de gevraagde vergunning op de door adressant bedoelde plaats te verleenen.

Aangezien echter de Hinderordonnantie, gelet op de limitatieve opsomming der weigeringsgronden in artikel 6, h.i. geen uitkomst bood en de begraafplaats niet viel binnen de werkingssfeer der Soerabajasche Hinderverordening, werd volstaan met adressant mede te deelen, dat B. en W. geen termen konden vinden het verzoek in te willigen. Behandeling volgens de voorschriften der H. O. had niet plaats.

Van deze beschikking van B. en W. is adressant in beroep gekomen bij het College van Gedeputeerden, dat bij bovenvermeld besluit het beroep niet ontvankelijk verklaarde.

Gedeputeerden zijn er daarbij van uitgegaan, dat de oorspronkelijk ingediende aanvraag ingevolge artikel 5, lid 1, der H. O. door B. en W. onmiddellijk voor afwijzing in aanmerking is gebracht, als gevolg waarvan de in dat artikellid voorgeschreven kennisgevingen en de in het tweede lid voorgeschreven nederlegging en bekendmaking inderdaad achterwege konden blijven.¹⁾

Op deze afwijzende beschikking is evenwel ten volle de in algemeenen zin gestelde bepaling van het eerste lid van artikel 10 der H. O. van toepassing, zoodat naast de kennisgeving van de beschikking aan den verzoeker, ook die aan het publiek op de daar voorgeschreven wijze had behooren geschied te zijn. Nu dit niet heeft plaats gehad, is ook de in artikel 10, lid 2 derde alinea, der H. O. vastgestelde termijn, waarbinnen het beroep moet zijn ingesteld, nog niet begonnen

¹⁾ Aan de leden 3 en 4 van artikel 5 der H. O. kunnen alsdan geen rechten ontleend worden.

Deze zienswijze wordt overigens gedeeld door den Adviseur voor de Decentralisatie, die met betrekking tot lid 1 nog opmerkte, dat de woorden: „welke niet onmiddellijk voor afwijzing in aanmerking komt” niet in het voor-ontwerp der Hinderordonnantie waren ingevoegd. Zonder dat uit de stukken blijkt, welke redenen daartoe geleid hebben en welke toepassing men zich van deze woorden voorstelde. De geschiedenis der bepaling geeft derhalve geen aanwijzing omtrent de bedoeling dier woorden.

De Adviseur vnd. zag echter geen aanleiding om bedoelde woorden minder ruim op te vatten dan zij luiden. De toepassing behoort dan ook z.i. niet beperkt te worden tot het geval, dat een krachtens artikel 2 of artikel 3 der ordonnantie vastgestelde verordening zich tegen toewijzing verzet, doch onmiddellijke afwijzing kan eveneens plaats hebben, wanneer aanstonds duidelijk is, dat omstandigheden, als bedoeld in artikel 6, lid 2 onder II aanwezig zijn. Alsdan behoeft niet afgewacht te worden tot de belanghebbenden, met gebruikmaking van het hun bij artikel 5, lid 3, toegekende recht, op die omstandigheden de aandacht vestigen.

(Brief van 8 12 '33 no. Dec. 70 4 18).

en moest appellant niet ontvankelijk worden verklaard in zijn beroep.

Voor het overige konden Gedeputeerden niet de meening van het College van B. en W. onderschrijven, als zou artikel 6 der H. O. een limitatieve opsomming der weigeringsgronden bevatten; in het bijzonder laten de bewoordingen van lid 2 sub II letter c van dat artikel ruimte open voor uitbreiding van de daar met name genoemde gevallen van hinder van ernstigen aard. Doch ook zonder aan deze bepaling uitbreiding te geven had, naar het oordeel van Gedeputeerden, de omstandigheid, dat op de begraafplaats Kembang Koening verscheidene tempeltjes, zgn. *bompai's*, aanwezig zijn, een voldoende reden kunnen zijn voor de afwijzende beschikking.

Mr. C. M. J. HERCKENRATH.

NEDERLAND.

Centralisatie *)

Aldus gaat een ander grondbeginsel van staatsrecht van 1848 verloren, hierin bestaande dat de bescherming van het individu in zijn vrijheid van persoon en goed, tegenover een tot dusver heerschende besluitenregering, moet worden gelegd in handen van de volksvertegenwoordiging zelve.

Wij maken van dit alles niemand een verwijt, zeker allerm minst de Regeering. Op haar rust in deze ernstige tijdsomstandigheden in de eerste plaats de taak de Staat te beschermen tegen een economisch verval, dat ook voor zijn in- en uitwendige veiligheid de grootste gevaren in zich draagt. Tot de wapenen, die de Regeering in haren strijd tegen dit gevaar noodig heeft, behoort, wegens het nauwe verband, dat er is tusschen de financiën van het Rijk en die der gemeenten en tusschen de uit beide voortkomende gevolgen, ook een krachtiger controle op het beleid der gemeenten in dit opzicht, dan waaraan men in 1848 en daarna heeft kunnen denken.

Inter arma silent leges.

Ontkend kan ook niet worden dat vele gemeenten het ontstaan van dezen toestand mede aan zich zelve te wijten hebben.

De tegenwoordige samenstelling der gemeentebesturen levert dikwijls niet den minsten waarborg op voor degelijkheid en objectiviteit, en heeft den weg geopend voor een zuiver partijbestuur, waarbij niet de wet en het algemeen gemeentebelang, maar het belang van een bepaalde groep van ingezetenen richtsnoer is geworden.

Wat meer in het bijzonder de verhouding van de gemeente tot hare ambtenaren betreft, wordt

¹⁾ Vervolg blz. 77.

dit in de hand gewerkt door het instituut van het georganiseerd overleg, dat in een bepaalden vorm, die zich voordoet, veilig als een staatsrechtelijk monstrum kan worden aangeduid.

Hoe overigens ook daarbuiten nog een volslagen miskennen heerscht van het juiste karakter der ambtenaarsverhouding, bewijst het in zijn advies aan den Bond van Indische ambtenaren uitgesproken oordeel van den Amsterdamschen hoogleeraar Kleintjes, dat een korting bij de wet van de Indische pensioenen, als een „privaatrechtelijke” schuld van den Staat, door art. 177 der Grondwet is uitgesloten, — een voor ons van die zijde onverklaarbare dwaling, die door den Minister van Koloniën in de Eerste Kamer op 5 December l.l. tegenover den heer Aalberse afdoende is weerlegd.

Moet men dus, naar ons oordeel, in de thans heerschende centralisatie in het bestuur der gemeenten, zij het ook noode en met droefenis over het verlies van wat in 1848 met zooveel moeite werd opgebouwd, berusten, gevaren van verdere strekking zijn toch aan dit verschijnsel zonder twijfel verbonden.

In de eerste plaats het gevaar, dat het nieuwe regime, door de tegenwoordige omstandigheden geboden, stand zal blijven houden, wanneer eenmaal weer normale toestanden zullen zijn ingetreden.

De ondervinding heeft altijd en overal geleerd, hoe moeilijk het is het centraal gezag van hem toekomende bevoegdheden, ook tegenover de onderdeelen van den Staat, te ontzetten. De vrees is niet denkbeeldig dat, eenmaal in het bezit van zijn tegenwoordige exceptioneele macht, het centraal gezag daaraan met hand en tand zal blijven vasthouden en niet dan met de uiterste inspanning tot het herstel der in 1848 gevestigde instellingen zich zal laten bewegen.

Dit gevaar ligt echter nog in de toekomst en moet dus worden afgewacht.

Een tweede gevaar is echter, dat de thans heerschende geest van centralisatie zich niet zal beperken tot die gevallen, die door den nood van den tegenwoordigen tijd inderdaad geboden worden, maar tevens zal worden gebruikt om den invloed van het centraal gezag op gemeentelijke aangelegenheden, ook op ander gebied te versterken.

Dat dit gevaar verre van denkbeeldig is, bewijst, naar wij meenen, reeds nu het bij Kon. boodschap van 4 November 1933 ingediend ontwerp tot wijziging van de Woningwet.

Wij bedoelden van dit ontwerp met name de artt. VIII en IX, waarbij in de artt. 51, 52, 53 en 54 der Woningwet eenige zeer ingrijpende veranderingen worden voorgesteld, die, voor zover betreft het punt, waarmede wij ons in deze

regelen bezig houden, in het kort op het volgende neerkomen.

De goedkeuring van Gedep. Staten, — volgens het geldend art. 52 vereischt voor een besluit van den gemeenteraad tot het verleen van voorschotten en bijdragen aan vereenigingen, enz. uitsluitend in het belang van verbetering der volkshuisvesting werkzaam, — wordt vervangen door de goedkeuring van den Minister van Sociale Zaken. Dezelfde goedkeuring zal voor het vervolg mede vereischt zijn voor een besluit van den gemeenteraad, waarbij de gemeente zich verbindt tot, of zekerheid of waarborg geeft voor, de voldoening van rente en aflossing van kapitaal voor den aankoop of den bouw van woningen, dat door een vereeniging enz., uitsluitend in het belang van verbetering der volkshuisvesting werkzaam, is of zal worden geleend.

De hier bedoelde bijdragen van gemeenten zullen alleen worden verleend onder voorwaarde van terugbetaling; bij algemeenen maatregel van bestuur zal worden geregeld wanneer, op welke wijze en onder welke voorwaarden terugbetaling zal plaats vinden.

Voorts zal ingevolge een voorgesteld nieuw art. 55a de Kroon bij algemeenen maatregel van bestuur voorwaarden kunnen stellen, die in acht moeten worden genomen bij: een raadsbesluit tot het verleen van rentedragende voorschotten aan hen, tot wie een aanschrijving tot het aanbrengen van verbeteringen eener woning is gericht; een raadsbesluit tot het overdragen in eigendom, erfpacht of opstal van gronden of gebouwen, aan de gemeente toebehoorende, aan vereenigingen enz., uitsluitend in het belang van verbetering der volkshuisvesting werkzaam, tot aanbouw of verbouw van woningen in het belang der volkshuisvesting; een raadsbesluit tot het beschikbaarstellen van een bedrag ter uitvoering van een onteigeningsplan in het belang der volkshuisvesting; een raadsbesluit tot het beschikbaarstellen van een bedrag ter tegemoetkoming in de kosten van voorziening in de huisvesting der bewoners van na onbewoonbaarverklaring ontruimde of onteigende gebouwen; een raadsbesluit tot aankoop van gronden en tot aankoop, aanbouw of verbouw van woningen in het belang der volkshuisvesting voor rekening der gemeente, ingeval dit noodzakelijk is voor de richtige uitvoering van de Woningwet; het beheer van woningen of gronden door de gemeente (waarmede wel alleen bedoeld zal zijn, wanneer dat beheer wordt gevoerd in het belang der volkshuisvesting). De met inachtneming van den hier genoemden algemeenen maatregel van bestuur genomen raadsbesluiten hebben bovendien nog afzonderlijk noodig de goedkeuring van den Minister van Sociale Zaken.

Men ziet, een volkomen vernietiging dus van alle zelfstandigheid der gemeentebesturen in hunne zorg voor de volkshuisvesting op het gebied, dat hun vrijgelaten is krachtens hunne autonomie, naast hunne verplichte medewerking aan de uitvoering der Woningwet, opgelegd bij de artt. 1 en 2 dier wet.

Wij vragen ons in de eerste plaats af, of de hier genoemde regeling dezer stof bij algemeenen maatregel van bestuur, met de Grondwet te rijmen is.

Gelijk wij zeiden, is de werkkring van den gemeenteraad, genoemd in de artt. 51, 52, 53 en 53 der Woningwet, geen verplichte medewerking aan de uitvoering dier wet, zooals in de artt. 1 en 2 het geval is, maar een vrijwillige bemoeiing met de zorg voor de volkshuisvesting, uitvloeisel dus van zijn autonome taak.

In zooverre is dan ook de vermelding van de hier bedoelde bevoegdheden van den raad in de wet, overbodig. Eensdeels echter de zucht om den gemeentebesturen in dit opzicht een wenk te geven, anderdeels misschien ook de wensch om uitdrukkelijk de werking van art. 193 der Gemeentewet voor deze bemoeiing van den raad af te snijden, schijnen de reden te zijn geweest voor de opzettelijke vermelding dier bevoegdheid.

Indien dit nu zoo is, dan is de hier voorgestelde regeling, waarbij een autonome functie der gemeente geheel afhankelijk wordt gesteld van voorwaarden, die bij algemeenen maatregel van bestuur zullen worden vastgesteld, met de Grondwet niet te rijmen.

De Grondwet kent geen regeling van de bevoegdheid der gemeentebesturen bij algemeenen maatregel van bestuur. Zij eischt daarvoor in art. 142 een wet.

Nu zal wel worden tegengeworpen, dat hier de algemeene maatregel van bestuur ook inderdaad zijn oorsprong vindt in de wet, maar een regeling van de wet, die bestaat in een blanco-opdracht tot regeling aan de Kroon, is niet meer een regeling bij de wet, maar in werkelijkheid een regeling bij algemeenen maatregel van bestuur.

Afgescheiden echter daarvan, is de hier voorgestelde wijziging der Woningwet een voorbeeld van centralisatie, waarvan tot nu toe een tweede voorbeeld in de wetgeving niet te vinden is.

In de plaats van de met plaatselijke toestanden in iedere gemeente afzonderlijk, bekende colleges van Gemeenteraad en Gedeputeerde Staten zullen treden de Minister van Sociale Zaken en de Kroon, aan wier bij de wet niet nader omschreven bevoegdheid tot beslissing en regeling, de gemeentebesturen gebonden worden.

Voor een gedifferentieerde voorziening in zeer uiteenlopende plaatselijke behoeften komt, het kan niet anders, een uniforme, alhans niet-deskundu-

dige, opvatting van de departementale bureaux in de plaats.

Het blijkt niet, dat de buitengewone tijdsomstandigheden een zoo ingrijpende verandering van stelsel noodig maken.

Algemeen is men van oordeel dat de gemeentebesturen tot nu toe hunne taak op dit gebied, onder toezicht van Gedeputeerde Staten, naar behooren hebben verricht.

Ook de memorie van toelichting op het ontwerp maakt van de noodzakelijkheid van deze verandering om die reden, geen melding. Zij bepaalt er zich toe, met enkele woorden te wijzen op de noodzakelijkheid om, in verband met de gedaalde loonen, te streven naar woningen van lagere huurwaarden, en de daaruit voortspruitende behoefte aan toezicht van het centraal gezag, en naar dit argument te verwijzen, ter verdediging ook van het hierboven aangehaald art. 55a met zijn veelomvattende regeling.

Het is niet in te zien, dat dit centraal toezicht voor dit enkele punt, niet op andere wijze zou zijn te vinden dan met een vernietiging van alle plaatselijke zelfstandigheid op het ruime gebied, dat met den bij gemeld artikel voorgeschreven algemeene maatregel van bestuur zal worden bestreken.

Inderdaad is dit wetsontwerp niets anders dan een bewijs voor het groote gevaar, waarop wij hierboven wezen, dat in een eenmaal, voor zoveel noodzakelijk is, aanvaarde centralisatie gelegen is.

Maar daarom hopen wij ook, dat de Staten-Generaal in dit geval hunne goedkeuring aan de voorgestelde regeling niet zullen verleen.

W. v. G. B. 1934 no. 1.

Voorziening in bestuur der gemeente Beerta.

Bij Koninklijke Boodschap van 8 December l.l. werd bij de Tweede Kamer een wetsontwerp ingediend tot voorziening in bestuur der gemeente Beerta. Dit wetsontwerp is reeds door de beide Kamers der Staten-Generaal in behandeling genomen en inmiddels tot wet verheven. In verband met de belangrijkheid dezer wettelijke regeling, drukken wij hieronder den tekst ervan af.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, in verband met grove verwaarloozing van de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente Beerta, de wijze te bepalen, waarop in het bestuur dier gemeente wordt voorzien;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze :

Artikel 1

1. In de gemeente Beerta houdt het college van burgemeester en wethouders op als bestuursorgaan te bestaan. De wethouders worden met ingang van den datum van inwerkingtreding dezer wet van hun functie ontheven.

2. De raad der gemeente Beerta komt niet in vergadering bijeen.

3. De door dien raad ingestelde commissiën, bedoeld in de artt. 60, 63 en 197 der gemeentewet, houden op te bestaan.

Artikel 2

1. De burgemeester der gemeente Beerta oefent de taak uit, welke bij wettelijke voorschriften aan den raad en het college van burgemeester en wethouders is opgedragen.

2. De besluiten, door den burgemeester op grond van het bepaalde in het eerste lid in de plaats van den raad en het college van burgemeester en wethouders genomen, worden geacht afkomstig te zijn van die organen.

Artikel 3

De burgemeester der gemeente Beerta gedraagt zich stiptelijk naar de bevelen, die Onze Minister van Binnenlandsche Zaken en Onze Commissaris in de provincie Groningen noodig achten hem te geven.

Artikel 4

Waar bij wettelijke voorschriften een recht van beroep op den raad is opengesteld, treedt in de plaats van den raad der gemeente Beerta het college van Gedeputeerde Staten der provincie Groningen.

Artikel 5

Het formulier van afkondiging, vervat in het eerste lid van art. 204 der gemeentewet, wordt ten aanzien van de gemeente Beerta gelezen als volgt:

„De burgemeester der gemeente Beerta doet te weten, dat door hem, optredende ingevolge de wet van (datum en nummer van het *Staatsblad* dezer wet) op den is vastgesteld de volgende verordening:

(titel der verordening)

(inhoud der verordening)

„Zijnde deze verordening aan de Gedeputeerde Staten van Groningen volgens hun bericht van den in afschrift medegedeeld.

„En is hiervan afkondiging geschied, waar het behoort, den” enz.

Artikel 6

De besluiten van den burgemeester der gemeente Beerta, ingevolge deze wet genomen over:

a. de toelating van nieuw benoemde leden van den raad;

b. de plaatselijke begrooting en rekening;

c. het invoeren, wijzigen of afschaffen van plaatselijke belastingen;

d. het aanleggen en opheffen van inrichtingen van openbaar nut;

e. het doen van uitgaven, op de begrooting niet voorkomende of de daarop uitgetrokken posten te boven gaande;

f. het aanwijzen der middelen tot dekking van zoodanige uitgaven;

g. het aangaan van geldleeningen, het uitleenen van gelden en het aangaan van rekening-courant-overeenkomsten;

h. het geheel of gedeeltelijk vervreemden en het bezwaren van de eigendommen der gemeente;

j. het onderhands verhuren, verpachten of in gebruik geven van gemeente-eigendommen;

k. het onderhands aanbesteden van werken of leverantiën, worden binnen acht dagen na den datum van het besluit op de in die gemeente gebruikelijke wijze ter openbare kennis gebracht.

Artikel 7

Onverminderd hetgeen overigens uit de bepalingen dezer wet voortvloeit, wordt de gemeentewet ten aanzien van de gemeente Beerta toegepast met inachtneming van de navolgende bepalingen:

1. In de plaats van de artt. 84 en 85 der gemeentewet gelden de navolgende voorschriften:

De vervanging van den burgemeester der gemeente Beerta bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis wordt geregeld op de wijze, door Ons nader te bepalen.

De vergoeding uit de gemeentekas voor hem, die is aangewezen voor de vervanging van den burgemeester bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis, wordt door Ons geregeld.

2. In de artt. 255 en 256 wordt, in plaats van „den raad”, gelezen: „Gedeputeerde Staten der provincie Groningen”;

3. Art. 257 is niet van toepassing.

4. In het eerste lid van art. 258 is de eerste zin niet van toepassing en wordt, in de plaats van: „Zij”, gelezen: „Gedeputeerde Staten der provincie Groningen”;

5. In het tweede lid van art. 263 wordt in plaats van: „De raad benoemt”, gelezen: „Gedeputeerde Staten der provincie Groningen benoemen”, en wordt, in plaats van „zijn”, gelezen: „hun”;

6. In het eerste lid van art. 265 wordt, in plaats van „door den raad bepaalden termijn, aan dezen”, gelezen: „Door Gedeputeerde Staten der provincie Groningen bepaalden termijn, aan dit College”, en wordt, in plaats van „den raad”,

gelezen: „Gedeputeerde Staten der provincie Groningen”.

Het tweede lid is niet van toepassing.

Het derde lid wordt gelezen met weglating van: „257, tweede lid”.

Artikel 8

Geschillen omtrent de toepassing van deze wet worden door Ons beslist.

(Wordt vervolgd).

MALEISCH GEDEELTE.

Wang djalan dan wang doedoek bagi anggauta² Regentschapsraad.

Berhoeboeng dengan karangannya toewan R.M.N. dalam organ tanggal 16 Februari 1934, kami memberi oeraian dibawah ini.

Toewan R.M.N. menerangkan, bahwa hanya gecommitteerdenleden jang ditentoeaken menrima zittinggelden, sedang lid² biasa boleh trima atau boleh tida trima zittinggelden.

Hal ini ada koerang betoel sedikit. Ajat 2 dari futsal 17 dari Regentschapsordonnantie, sebagai telah dirobah dan ditambah dengan staatsblad 1929 No. 465 menjeboetken, bahwa pada lid² Raad *da₄*at diberi zittinggelden boewat mengkoendjoengi persidangan² dari Raad dan commissie² dari Raad.

Begitoe djoega „gecommitteerden” menoeroet futsal 21 ajat 2 dari Ordonnantie terseboet *dapat* diberi zittinggelden boewat mengkoendjoengi persidangan² dari College van Gecommitteerden. Mendjadi, kedoewanja, jaitoe pemberian zittinggelden pada lid² Raad dan pemberian zittinggelden pada gecommitteerden ada facultatief, artinja Raad berhak menetepken akan memberi atau tida,

Disini kita bilang „gecommitteerden” boekannya „leden van het College van Gecommitteerden”, dari sebab perkataan „Hun” dari ajat 2 dari futsal 21 bermaksoed „gecommitteerden”. Dalam afdeeling 3 Regentschapsordonnantie membikin perbedaän diantaranya „gecommitteerde” dan „lid van het College van Gecommitteerden”. Menoeroet ajat 2 dari futsal 18 Regent djadi lid dan Voorzitter dari college van gecommitteerden, akan tetapi Regent *boekan* gecommitteerde. Gecommitteerde toch dipilih oleh Raad (futsal 19), sedang Regent itoe ada ambtshalve djadi lid dan Voorzitter dari college van gecommitteerden. Berhoeboeng dengan oeraian ini, maka Regent, meskipoen djadi lid dari college van gecommitteerden *tida* berhak menrima zittinggelden atau wang djalan. Commentaar jang lebih pandjang lebar pembatja dapat priksa dalam verslag provincie West-Java taoen 1928 moeka 34.

Sepandjang kami mengetahoei semoewa regentschapsraden dalam negri Djawa dan Madoera memberi zittinggelden pada lid²nja, hanja regentschapsraad Poerworedjo tida. Banjaknja zittinggelden ada berbedaän. Malah-malah ada regentschapsraad jang memberi zittinggelden pada gecommitteerden lebih banjak dari pada zittinggelden bagi anggauta Raad, oepamanja regentschapsraad Bandoeng.

Adapoen Poerworedjo menetepken tida memberi zittinggelden pada lid²nja Raad soedah djadi haknja, tjoema sadja tida seoemoemnja.

Kami setoedjoe sekali dengan pendapatannya toewan R.M.N., bahwa pantesnja lid² Raad itoe menrima zittinggelden, lebih² bagi fihak particulier. Lid² raad itoe bekerdja, jaitoe mempeladjadi soerat² jang akan diremboeg dalam persidangan. Meskipoen dalam persidangan tida mengloewarken swara, tentoe merasa pajah, oleh karena terpaksa toeroet memfikirken semoewa jang dibatjaraken oleh voorzitter dan lid² lain. Soedah sepantesnja djika orang bekerdja itoe dapat keroegian, meskipoen sedikit sekali. Djika kita ambil landesan, bahwa lidmaatschap dari raad itoe soewatoe eerebaantje, dan oleh karena kita orang bekerdja oentoek keperloewan oemoem, mendjadi tida perloe trima keroegian, nistjaja timboellah pertanjakan: „Adakah poenggawa negri, provincie, stadsgemeente dan regentschap tida bekerdja boewat keperloewan oemoem? Negri, provincie, stadsgemeente dan regentschap itoe toch ada soewatoe publiekrechtelijk lichaam.

Djika lid² raad tida diberi zittinggelden, disebabken bekerdja boewat keperloewan oemoem, boewat consequentnja poenggawa² djoega tida perloe trima gadjih, sebab poenggawa² djoega bekerdja boewat keperloewan oemoem. Ja, tetapi poenggawa bekerdja lebih berat. Baik, maka itoe gadjihnja djoega lebih berat. Lid² raad bekerdja lebih ringan, dari itoe keroegiannya djoega lebih sedikit. Adapoen tida maoe trima zittinggelden, seperti gecommitteerden dari Keboemen, itoe lain roepa.—

Moedah²han, pendapatannya toewan R.M.N. disetoedjoei oleh lid² Dewan Kaboepaten Poerworedjo.—

R. MARGONO.

Keboemen, Maart 1934,

Angkatan commissie-commissie Dewan Kaboepaten.

Dalam soerat ideran tertanggal 14 Juni 1933 dari Madjelis Gedeputeerden Provincie Pasoendan kepada Boepati-boepati dalam wengkon Provincie terseboet maka telah ditanyakan bahwa menoeroet pertimbangan Madjelis tadi, pendirian beberapa commississie oentoek mempeladjadi roepa-roepa

hal jang oemoemnja mendjadi pakerdjaan biasa dari Madjelis Gecommitteerden, itoelah tidak benar, dan dari sebab itoe soepaja djangan dilakoe-kan lagi.

Dalam soerat ideran tertanggal 7 September 1933, berhoeboeng dengan berhentinja dewan-dewan kaboepaten dengan soesoenan baroe, telah diminta lagi oleh Madjelis Gedeputeerden soepaja pendirian roepa-roepa commissie itoe seberapa boleh dikoeurangi.

Meskipun tentangan hal ini telah beroelang-oelang diperingatkan, akan tetapi beberapa dewan kaboepaten dalam soesoenan jang baroe ta' mengindahkan peringatan tadi dan mendirikan lagi beberapa commissie. Soedah barang tentoe Madjelis Gedeputeerden merasa sangat heran oleh sebab itoelah Gedeputeerden terpaksa memadjoe-kan keberatan²nya lagi kepada raad-raad kaboe-paten, keberatan² mana dapatlah diliat dalam soeratnja ideran tertanggal 10 Januari jtl. Ada-poen keberatan² tadi adalah seperti berikoet.

Sebagaimana atjap kali dioeraikan, tiadalah commissie-commissie dari dewan itoe dapat diada-kan dengan alasan karena boleh djadi ada roe-pa-roepa hal jang perloe mendapat penerangan dari orang jang ahli.

Boekanlah dalam hal jang sedemikian ini per-tama sekali haroes ditjari penerangan dalam pen-djabatan - pendjabatan regentschap. Dalam hal lain-lainnja — begitoelah pendapatan Madjelis Gedeputeerden — maka tidak patoetlah, djika roepa-roepa hal jang seoemoemnja mendjadi pa-kerdjaan jang biasa dari Madjelis Gecommitteer-den, mitsalnja dari hal menimbang berbagai-bagi rentjana jang ditrima dari roepa-roepa pedjabatan regentschap, tentang roepa-roepa oeroesan ang-garan serta pakerdjaan-pakerdjaan bermoela dari pemboeatan oendang-oendang, dibahagikan ke-pada commissie-commissie jang meloeloe didirikan oentoek keperloean itoe masing-masing.

Kalau diatoer begitoe, maka achirnja commissie-commissie itoe seolah-olah menempati kedoeoedoe-kan pengeroes harian dari regentschap, dan madjelis ini seolah-olah mendjadi tidak perloe diadakan lagi.

Lagi poela peratoeran (organisatie) jang demi-kian itoe tidak berpadanan dengan maksoednja pelatoeran jang berlakoe sekarang ini. Disini diperingatkan, bahwa soesoenan pengeroes pro-vincie, jang pakerdjaannja, kalau dibanding dengan regentschap jang terbesar sendiri djoepoen ma-sih berlipat-lipat lebih besar dan lebih penting, hanjalah dibantoe oleh satoe commissie, jaitoe commissie dari verzoekschriften, commissie mana boeat dikalangan regentschapbestuur tentoe akan ternjata tidak ada goenanja kalau kemoedian ti-dak ada soerat-soerat permohonan jang mempoen-jai kepentingan jang tjoeboek jang mendjadi

kekoeatan berdirinja commissie itoe.

Berhoeboengan dengan itoe Gedeputeerden me-rasa perloe mempertimbangkan dengan sangat kepada raad-raad kaboepaten, kalau semendjak berdirinja dewan jang baroe soedah diadakan commissie-commissie lagi, maka hendaklah dewan itoe memboebarkan commissie-commissie itoe.

Hanjalah dalam hal jang loear biasa sekali, jang tidak dapat disangkal lagi, mendjadi djika oentoek memboeat pakerdjaan - pakerdjaan ber-moela dari hal itoe perloe didapatkan bantoean orang-orang jang ahli, jang kebetoelan doedoek didalam raad, maka Gedeputeerden tidak akan memboeat keberatan soeatoe poen apa atas ber-dirinja commissie jang loear biasa itoe.

Demikianlah keberatan-keberatan Gedeputeer-den, jang boeat 100% kami setoedjoei. Hanjalah permintaan Gedeputeerden soepaja commissie² jang soedah didirikan diboebarkan sadja, itoelah sependjang perasaan kami adalah soeatoe permin-taan ataupun perintah kepada raad jang soeng-goeh-soenggoeh terasanja tidak enak, biarpoeen bagaimana djoega soedah pada tempatnja.

Baiklah diperingati disini, bahwa selainnja raad-raad kaboepaten, djoegalah misih ada beberapa raad-raad stadsgemeente jang mempoenjai com-missie-commissie di sampingnja pengeroes harian, sedang tidak senantiasa commissie-commissie itoe terdiri dari orang-orang ahli, bahkan atjapkali terdiri dari wakil-wakil golongan politieke partij, jang beloem atau soedah mempoenjai perwakilan dalam pengeroes harian tadi. Inilah soeatoe ke-adaan jang sependjang perasaan kami, tidak se-nonoh, sebab seperti diatas soedah dioraikan com-missie-commissie tadi seolah-olah menempati ke-doedoekan pengeroes harian.

Tetapi bilamana dalam pengeroes harian ta' ada seorang ahli tentangan soeatoe hal, mitsal-nja ta' ada seorang techniek, maka soedah barang tentoe ta' ada soeatoe keberatan poen oentoek mendirikan soeatoe technische commissie, jang se-haroesnja terdiri dari orang² ahli techniek me-loeloe dan sekali-kali djanganlah diambilnja orang-orang jang boekan ahli dalam hal itoe.

Hal ini kami adjoekan disini, sebab sependjang pengalaman kami, sering kali kedjadian diangkat-nja orang² jang boekan ahli dalam hal techniek.

Begitoepoen dalam soeatoe commissie kesehatan hendaklah doedoek orang² jang faham dalam hal itoe ialah teristimewa dokter-dokter.

Dengan soesoenan jang demikian itoe, maka besarlah pengharapannja, commissie - commissie jang didirikan disampingnja pengeroes haroes akan memboeat pertimbangan - pertimbangan (adviezen) jang patoet dihargai dan soenggoeh-soenggoeh akan memberi banjak hatsil pada raad-

ADMINISTRATIEVE JURISPRUDENTIE.

(Salinan)

72. Gedeputeerden Djawa Tengah;

soerat 2 October 1933, J No. 79/1/3.

Regent, lid dari satoe Regentschapsraad; menoeroet wet adalah patoet atau halal (geoorloofd), tetapi perhoeboengan djabatan tiada disoekai (ongewenscht).

Seorang Regent yang dicandidatkan boewat djadi lid dari satoe raad yang ia djadi lid voorzitternja, telah bertanja pada College van Gedeputeerden apakah doewa djabatan (jaitoe pangkat Regent dan djabatan Voorzitter dari Regentschapsraad) boleh dihoeboengkan atau dipersatoekan. Maka Regent itoe telah menerima djawaban, bahwa doewa djabatan terseboet dihoeboengkan didjalankan oleh satoe orang menoeroet wetgeving yang sekarang masih berlakoe, itoe boleh (diloeloeskan).

Tetapi College van Gedeputeerden sambil memberi tahoe djoega pada itoe Bopati, bahwa berhoeboengan dengan tambah pengartijannja orang tentang Staatsrecht, baik di Indonesia, maoepon di Nederland, maka laloe banjak orang ahli Staatsrecht (hak dan kewajiban memerintah negeri) sama menyatakan pendapatannja, bahwa djabatan doewa dipegang seorang Bopati itoe semangkin lama semangkin dipandang tiada patoet, pendek kata tiada disoekai orang.

Menoeroet wetgeving sekarang (lihatlah futsal 7 dari Provincie-Stadsgemeente- dan Regentschapsordonnantie) yang ditentoean tiada boleh djadi lid dari Raad yang djadi voorzitternja hanja Gouverneur, djadi oentoek Burgemeester dan Regent tiada ditantoean begitoe. Tetapi walaupun demikian, tetapi didalam voorstel² yang diadjoekan oleh Commissie yang ditetapkan dengan Besl. Gouvt. tanggal 31 Maart 1927 No. 9 boewat merobah tekniknja itoe tiga ordonnantie, adalah diseboetkan, djoega lid dari Regentschapsraad tiada boleh dihoeboengkan dengan pangkat Regent, artinja Bopati tiadalah boleh merangkap djadi lid Regentschapsraad (futsal 8 sub d. dalam rantjangan oentoek Regentschapsordonnantie pada moeka 222 dari verslagnja commissie, dengan keterangannja pada moeka 223). Diterangkan lebih pandjang lagi didalam soeratnja Regeering tanggal 27 Juli 1933 pada Volksraad yang mengirim rantjana oentoek satoe Plaatselijke ressort-ordonnantie Buitengewesten (tanah seberang) 1933 dan satoe Stadsgemeente-ordonnantie Buitengewesten 1933, dalam doewa² ordonnantie mana diterangkan bahwa lid dari itoe raad² tiada boleh djadi voorzitternja itoe raad (jaitoe tidak boleh digaboengkan dengan burgemeester). Keterangan atas hal ini seperti berikoet :

„Orang yang mendjabat djadi voorzitter tiada boleh djadi lidnja raad: dari itoe doewa djaba-
„tan itoe tiada boleh dihoeboengkan pada satoe
„orang”. (Volksraadstukken; zittingsjaar 1933 — 1934, onderwerp 48, stukken 1 — 3).

Di negeri Belanda, dimana djabatan lid dari Provinciale staten soedah dari doeloe tiada boleh diperhoeboengkan dengan pangkat commissaris dari Sri Maha Radja, tetapi burgemeester boleh merangkap djadi lid dari Gemeenteraad. Maskipon demikian di Nederland toh soedah timboel haloean lain. Ketahoewilah, bahwa Prof. Mr. J. Oppenheim didalam boekoe karangannja menerangkan ada setoedjoe sangat Burgemeester boleh djadi lid dari Gemeenteraadnja, sedang Prof. Mr. Dr. C. W. van der Pol Bz. yang mengerdjakan teroes boekoenja Prof. Oppenheim dalam tjitakan yang paling achir menyatakan kebimbangannja (hoewas) apakah Prof. Oppenheim akan masih tetap fikirannja „sesoedah didjalankan hak memilih oemoem „dan sama-rata? Bisanja dipilih djadi lid Gemeenteraad Burgemeester haroes dicandidatkan „oleh satoe dari pada partij² (perkoempoelan²) „boekan? Maskipon beberapa partij menaruh nama-
„nja Burgemeester didalam lijst oentoek dipilihnya „djadi lid, itoe wet tiada membolehkan. Baroe „ini sadja soedah terang sekali pengiraan saja „Burgemeester soedah tida boleh didjadikan candidaat lid Gemeenteraad, jaitoe oentoek Gemeenteraad², dimana pemilihannja lid boewat „bereboetan oleh beberapa partij (golongan orang)”. „Het Nederlandsch Gemeenterecht”, bagian 1 tjitakan ke 5 moeka 223”.

Seroepa dengan Prof. van der Pot djoega Mr. J. Bool menoelis („De Gemeentewet” 1930 moeka 173):

„Betoel tida ada keberatannja, bahwa voorzitter dari satoe college djoega djadi lidnja itoe college (boleh dikatakan lain; bahwa satoe dari pada lid-lidnja dipilih djadi voorzitter), tetapi djabatan Burgemeester itoe berarti (mempoenjai pekerdjaan) lebih besar dari voorzitter Gemeenteraad.

Oppenheim boelnja sangat mengemoekakan Burgemeester boleh djoega djadi lid itoe dengan keterangannja begini; seorang Burgemeester itoe hendaklah djadi pemandangannja pendoeboek dari gemeente dan ia (Burgemeester) tiada oesah maloe atau takoet kalau orang-orang yang telah memilih dia (djadi lid) doeloe mengatakan baik dan djeleknya boelnja mendjalankan djabatannja (burgemeester). Di dalam itoe pon menoeroet faham saia adalah berlainan maksoednja dan njata begitoe; lain sekali dengan voorzitter dari Tweede Kamer, pangkat Burgemeester kebanjakan hanja memimpin vergadering-vergadering dan oleh sebab itoe soekar sekali apabila pemimpin itoe djadi seorang dari salah satoe partij (memihak), hal yang mana menoeroet peratoeran pilihan lid Gemeenteraad yang berlakoe sekarang ini satoesatoenja candidaat lid tentoe memihak pada partijnja (golongannja)”.

Achiroelkalam kalam fatsal 12 dari Regentschapsordonnantie didjalankan itoelah soesah djadinja, karena menoeroet fatsal ini boewat jang pertama kali jang menetapkan ia boleh diterima djadi lid Regentschapsraad itoe Regent sendiri.

Mr. D. H. LEDEBOER.

OFFICIEELE MEDEDEELINGEN.

Wijziging van het Huishoudelijk Reglement.

Aan de leden der Vereeniging voor Locale Belangen.

Op de laatste Algemeene Ledenvergadering, welke is gehouden te Semarang op Mei 1933 is in verband met de wenselijkheid om ook vertegenwoordigers van de Provinciale Raden in het Bestuur der Vereeniging op te nemen, het aantal bestuursleden uitgebreid en zijn daardoor thans, in afwijking van art. 5 sub. 2 van het Huishoudelijk Reglement, behalve voorzitter, secretaris en penningmeester, meerdere bestuursleden in dezelfde gemeente gevestigd.

Op grond van het bovenstaande geven wij den leden in overweging op de aanstaande Algemeene Ledenvergadering te besluiten bedoeld art. 5 lid 2 van het Huishoudelijk Reglement te doen vervallen.

Het Bestuur der
Vereeniging voor Locale Belangen.

Uitnoodiging tot het zenden van afgevaardigden.

Onderstaande uitnoodiging is d.d. 1 Maart jl. aan de Raden der Autonome Gemeenschappen gezonden. Wij brengen nog eens in het bijzonder onder de aandacht, dat in verband met de toevoeging van een Technische Sectie aan het congres, het ongetwijfeld aanbeveling verdient ook de leiders der technische diensten zoo eenigszins mogelijk in de gelegenheid te stellen van wege het betrokken ressort het congres te bezoeken.

Ditmaal zullen wederom een tentoonstelling en speciale excursies voor de technische congresbezoekers worden gehouden, w.o. op Zondagochtend een excursie naar de belangrijke tunnelkapteering bij Malang.

Op de laatste Algemeene Ledenvergadering der Vereeniging voor Locale Belangen is besloten het volgende Decentralisatiecongres te houden te Soerabaja op 10, 11 en 12 Mei aanstaande.

Het voortzetten van de traditie om elk jaar een dergelijk congres te houden wordt ook dit jaar, ondanks de ongunstige tijdsomstandigheden, verantwoord geacht.

Het kennismaken van de prae-adviezen en het tijdens de congressen gemeenschappelijk bespreken van onderwerpen uit en ten behoeve van de

praktijk der autonome besturen zijn voor de deelnemers aan de congressen en ook voor hen, die door middel van de congresverslagen van het verhandelde op de hoogte worden gebracht, van zoodanige praktische waarde, dat zij met de aan een dergelijk congres verbonden kosten zeker niet te hoog zijn betaald.

Bovendien zal de Technische Sectie, welke voortaan aan de congressen zal zijn verbonden, het nut daarvan nog verhoogen.

Na de gebruikelijke openingsrede van den Voorzitter, waarbij deze ook het onderwerp „Parlementaire democratie en Decentralisatie” zal aanroeren, zullen op den eersten congresdag worden behandeld:

„De Gemeenten en de armenzorg”, door den heer Joh. Förster, oud-gemeenteraadslid en lid van de Gemeentelijke Armenzorgcommissie te Soerabaja.

„De Regentschappen en de armenzorg”, door den heer Soedomo, lid van den Provincialen Raad van Oost-Java.

Des avonds zal door Ir. Th. Karsten een voordracht met lichtbeelden worden gehouden over „Gesloten bebouwing voor Woningbouw”.

Op den tweeden congresdag:

Enkele opmerkingen omtrent raadscommissies” door Dr. A. L. A. van Unen, Burgemeester van Salatiga.

„Het vernietigingsrecht van de Regeering en van lagere autoriteiten”, door Mr. H. D. van Werkum, Assistent-Resident ter beschikking, Malang.

De Technische Sectie zal op den tweeden congresdag behandelen:

„De watervoorziening in de kampong”, prae-adviseur Ir. A. Bik, Directeur der Gemeentewaterleiding van Soerabaja.

„De verkaveling der Technische Diensten”, prae-adviseur Ir. R. Nessel van Lissa, Burgemeester van Magelang.

Het definitief programma zal t.z.t. bekend worden gemaakt in Locale Belangen, terwijl een exemplaar der prae-adviezen na verschijning aan Uw College zal worden toegezonden. Mocht op meer exemplaren dier prae-adviezen prijs worden gesteld, dan zullen die gaarne op aanvraag en zoolang de voorraad strekt door den Redactiesecretaris, Postbox 38, Semarang, worden toegezonden.

Beleefd noodigen wij Uw College uit tot het zenden van afgevaardigden naar bedoeld congres en bij de keuze dier afgevaardigden er rekening mede te willen houden, dat ook technische onderwerpen zullen worden behandeld.

Het Bestuur der
Vereeniging voor Locale Belangen,